

Delnas starpziņojums par Uzvaras parka pieminekļa Padomju armijas karavīriem demontāžas procesa organizēšanu – būvnieka atlase

Biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” (turpmāk – Delna) ir iesaistījusies pieminekļa “Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem” Rīgā, Uzvaras parkā (turpmāk – piemineklis) demontāžas procesa uzraudzīšanas darbā, lai sekmētu labas pārvaldības principu ievērošanu, korupcijas un interešu konflikta novēršanu un godprātību pasūtītāja, izpildītāja un citu iesaistīto pušu sadarbībā un darbā.

Delna piedalās darba grupā *Lai veicinātu mērķtiecīgu, koordinētu un uz rezultātu vērstu Rīgas valstspilsētas pašvaldības institūciju sadarbību objekta “Piemineklis Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem” demontāžai* (turpmāk – darba grupa). Delna ir noslēgusi pieminekļa demontāžas īstenošanas uzraudzības līgumu ar “Rīgas pieminekļu aģentūru”, kas ir par Rīgā esošo pieminekļu uzturēšanu un saglabāšanu atbildīgā iestāde (līgums [pieejams Delnas mājaslapā ->](#)).

Delna izstrādāja un publicēja vadlīnijas un dalības mērķus darbībai darba grupā (pieejams Delnas [mājaslapā ->](#)), kur kā vienu no galvenajiem mērķiem izvirzīja savas kompetences ietvaros pārliecināties, ka darba grupā izskatītie dokumenti, kā arī projektētāju, būvnieku un būvuzraugu izvēles un vērtēšanas process atbilst normatīvo aktu prasībām, ir lietderīgs un godprātīgs. Šī mērķa sasniegšanai Delna analizēja esošo normatīvo regulējumu, lūdza skaidrojumus no kompetentajām institūcijām un sazinājās ar cenu aptaujā iesaistītajiem uzņēmējiem.

Nemot vērā izvirzīto mērķi pārliecināties, ka dokumenti un iesaistīto pušu atlases process noticis atbilstoši normatīvo aktu prasībām, Delna ir sagatavojusi šo starpziņojumu, apkopojot līdz šim novēroto un noskaidroto par būvnieka atlases procesu.

Normatīvo aktu piemērošana

2022. gada 12. maijā Saeima pieņēma likumu “Grozījums likumā “Par 1994. gada 30. aprīlī Maskavā parakstītajiem Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumiem””, kas noteica, ka Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsardzību 13. punkta darbība tiek apturēta. Tas nozīmē, ka Latvijas Republikai vairs nebija pienākuma saglabāt tādas būves kā pieminekli un bija nepieciešams speciāls regulējums pieminekļa un līdzīgu objektu demontāžas procesa organizēšanai. Līdz ar to 2022. gada 16. jūnijā tika pieņemts likums “Par padomju un nacistisko režīmu slavināšanu”.

objektu eksponēšanas aizliegumu un to demontāžu Latvijas Republikas teritorijā” (turpmāk – Demontāžas likums, stājies spēkā 2022. gada 23. jūnijā).

Demontāžas likuma 7. pants noteic, ka iepirkumus ar objekta demontāžu saistīto darbību īstenošanai, kuri nepārsniedz Eiropas Savienības noteikto līgumcenu robežvērtības, pašvaldībai ir tiesības veikt, nepiemērojot publisko iepirkumu reglamentējošās tiesību normas. Eiropas Savienības noteiktā līgumcenas robežvērtība būvdarbiem ir 5 382 000 euro¹. Savukārt, paredzamā pieminekļa demontāžas darbu līgumcena bija 2–3 miljoni euro.² Līdz ar to pieminekļa demontāžas darbu paredzamā līgumcena nepārsniedz Eiropas Savienības noteikto līgumcenas robežvērtību un pašvaldībai bija tiesības nepiemērot publisko iepirkumu reglamentējošās tiesību normas būvnieka izvēles procesā, ko konsultējoties apstiprināja arī Iepirkumu uzraudzības birojs (turpmāk – IUB).

Informācijas publicēšana

Šajā gadījumā Pasūtītājs ir Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pieminekļu aģentūra” un, tai sākot organizēt pieminekļa demontāžas procesu, Demontāžas likums vēl nebija stājies spēkā, tāpēc aģentūrai vēl bija pienākums ievērot publisko iepirkumu regulējošās tiesību normas. Līdz ar to pirms cenu aptaujas veikšanas pasūtītājs organizēja apspriedi ar potenciālajiem būvniekiem, atsaucoties uz Publisko iepirkumu likuma 18. panta otro daļu. Minētā norma noteic, ka pirms iepirkuma sākšanas pasūtītājs var rīkot apspriedi ar piegādātājiem, lai sagatavotu iepirkumu un informētu piegādātājus par iepirkuma plānu un prasībām. Tāpat norma noteic, ka pasūtītājs paziņo par apspriedi savā tīmekļvietnē, norādot apspriežamos jautājumus, apspriedes laiku un vietu, veidu, kādā piegādātāji var pieteikties dalībai apspriedē, prasības attiecībā uz apspriedes dokumentēšanu un šīs dokumentācijas publicēšanu.

Tomēr “Rīgas pieminekļu aģentūras” tīmekļvietnē nav atrodamā informācija par apspriedes organizēšanu. Tā vietā informācija 2022. gada 23. maijā ir publicēta Elektronisko Iepirkumu Sistēmā (turpmāk – EIS)³ un 2022. gada 26. maijā Rīgas pašvaldības mājaslapā.⁴

No EIS publicētās informācijas secināms, ka 23. maijā ir publicēts aicinājums uz apspriedi 27. maijā, tomēr objekta shēmas, kas ir būtiska informācija potenciālajiem būvniekiem, tika pievienotas tikai 25. maijā, tas ir, divas dienas pirms apspriedes. Delnas ieskatā novēlotā pilnīgas informācijas publicēšana varēja ietekmēt iespēju uz apspriedi ierasties iespējami plašam potenciālo būvnieku lokam. Minēto pastiprina apstākļi, ka Pasūtītājs vēl pēc izsludinātās apspriedes un veiktās cenu aptaujas turpināja uzrunāt potenciālos būvniekus līdz pat jūlijam vidum.

Cenu aptauja

Demontāžas likums 7. pants noteic, ka, lai nodrošinātu finansējuma lietderīgu izlietošanu, organizējot darbības, kas saistītas ar objekta dokumentēšanu, izmantojot trīsdimensionālo lāzerskenēšanu, vai objekta demontāžu, tiek veikta cenu aptauja. IUB skaidro, ka ar jēdzienu

---

¹ <https://www.iub.gov.lv/lv/jaunums/eiropas-komisijas-noteiktas-ligumcenu-robezvertibas>

² <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/pieminekli-uzvaras-parka-saks-demontet-jau-vasara-izmaksas-lidz-3-miljoniem-eiro.a465559/>

³ <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/82319>

⁴ <https://www.riga.lv/lv/jaunums/rigas-dome-uzklausis-uznemejus-kuri-velas-iesaistities-pieminekla-uzvaras-parka-nojauksana>

“cenu aptauja” parasti apzīmē iepirkumu, kura veikšanai piemēro paša pasūtītāja izstrādātu iekšējo kārtību.⁵

Tāpēc, ievērojot Demontāžas likuma 7. pantu, arī cenu aptaujas organizēšanā pasūtītājam nebija pienākuma ievērot publisko iepirkumu regulējošās tiesību normas darbībām, kas tika veiktas pēc Demontāžas likuma spēkā stāšanās 2022. gada 23. jūnijā.

Savukārt darbības, kas tika veiktas līdz Demontāžas likums stājās spēkā, ir pamatotas ar Rīgas domes 2022. gada 13. maija lēmumu Nr. 1511 (prot. Nr. 59, 1. §) “Par objekta “Pieminekļis Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem” demontāžu” (turpmāk – Lēmums). Lēmums pamatots ar likuma “Par pašvaldībām” 21. panta pirmās daļas ievaddaļu un 2022. gada 12. maija likumu “Grozījums likumā “Par 1994. gada 30. aprīlī Maskavā parakstītajiem Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumiem””.

Cenu aptaujā piedalījās kopumā pieci uzņēmumi – gan tādi, kas paši bija pieteikušies, gan pasūtītāja uzrunātie. Piedāvājumu iesniegšanas termiņš bija 2022. gada 27. jūlijs, kam sekoja piedāvājumu izvērtēšana, lēmums par rezultātu un līguma slēgšana ar būvnieku.

Pasūtītājs norādīja, ka uzņēmumu uzaicināšanas kritērijs bija: reputācija, pieredze konkrētu darbu veikšanā (demontāža) un spēja veikt prognozējamā apjoma darbus. Delna sazinājās ar visiem uzņēmējiem, kuri piedalījās cenu aptaujā (gan tiem, kas iesniedza savu piedāvājumu, gan tiem, kas neiesniedza), lai noskaidrotu viņu pieredzi par cenu aptaujas organizēšanu. Viens uzņēmējs norādīja, ka tika uzaicināts piedalīties cenu aptaujā, lai gan tā darbības profilā neietilpst demontāžas darbi, un šis bija arī apstākļi, kādēļ paši nebija izrādījuši interesi par iespēju iesniegt savu piedāvājumu. Cits uzņēmums norādīja, ka viņa standarta pieredzē nav demontāžas darbi, taču ir pieredzējis sadarbības partneris ārpus Latvijas, kurš būtu varējis veikt darbus. Viņi piedāvājumu nespēja sagatavot, jo paši atzīst, ka iesaistījās pārāk vēlu, un pasūtītājs arī nevarēja zināt, ka šis uzņēmums būtu jāuzrunā.

Uzņēmumu pārstāvji sarunās ar Delnu apliecināja, ka Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pieminekļu aģentūra” bija proaktīva, atsaucīga un ieinteresēta iesaistīt pēc iespējas vairāk uzņēmumu. Delna secina, ka kopumā uzņēmēji Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” rīcību cenu aptaujas organizēšanā vērtē kā godprātīgu, kvalitatīvu un profesionālu.

Kopsavilkums

Kopumā Delna Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” un Rīgas domes darbu pieminekļa demontāžas organizēšanā vērtē kā godprātīgu un tiesisku. Procesā ir ievērotas tajā brīdī spēkā esošās tiesību normas, un procesa organizēšanā ir ņemta vērā ar pieminekļa demontāžu saistīto jautājumu specifika un drošības apsvērumi.

Delnas ieskatā Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pieminekļu aģentūra” un Rīgas pašvaldības institūciju sadarbības darba grupa varēja pievērst lielāku uzmanību cenu aptaujā uzaicināto uzņēmumu profilam un darba specifikai, lai izvairītos no tādu uzņēmumu uzaicināšanas, kuru profilā neietilpst demontāžas darbi un iespējams savlaicīgi identificētu tādos, kurus būtu jāuzaicina. Tāpat Delnas ieskatā aptaujas (pirms cenu aptaujas) laika plānošana varēja būt efektīvāka, dodot uzņēmumiem vairāk laiku sagatavoties procesam, publicējot informāciju par

---

⁵ TOP jautājumi jūnijā: <https://www.iub.gov.lv/lv/biezakie-jautajumi>

apspriedi un cenu aptauju priekšlaicīgāk, lai sasniegtu maksimālo iespējamo efektu un dotu iespēju iespējami daudz uzņēmumiem pieteikties.

Neskatoties uz nelieliem iespējamiem uzlabojumiem darbu organizēšanas un laika plānošanas ziņā, Delna līdzšinējo Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” un darba grupas darbu pieminekļa demontāžā vērtē kā godprātīgu. Arī līdzšinējā Rīgas pašvaldības komunikācija ar sabiedrību par pieminekļa demontāžas procesu Delnas ieskatā ir bijusi veiksmīga, un Delna rekomendē to turpināt, informējot sabiedrību par procesa gaitu arī visu turpmāko darbu laikā.

Delna šo darbu veic bez atlīdzības (pro bono), izmaksas sedzot no Delnas līdzekļiem – ziedojumiem. Delnu darba grupā pārstāv direktore Inese Tauriņa.

Papildu informācija: Inese.Taurina@delna.lv